

Kijk! Groep 3-4
Leerlingboekje

Kijk!

**Praktisch hulpmiddel voor het observeren en registreren
van de ontwikkeling bij kinderen van groep 3 en 4**

Ab van den Bosch
Lex Langedijk
Liesbeth van Waas

***Praktisch hulpmiddel voor het observeren en registreren
van de ontwikkeling bij kinderen van groep 3 en 4***

KIJK! Groep 3-4
Leerlingboekje

Colofon

Redactie:	Bazalt
Typewerk:	Conny Vandamme
Vormgeving:	Paladin, Middelburg
Drukwerk:	Drukkerij Meulenberg, Middelburg

ISBN: 90-74233-45-7

Bazalt
1e druk 2005

© 2005 Bazalt

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd of doorgegeven in welke vorm dan ook zonder schriftelijke toestemming van Bazalt.

Bij de aanschaf van KIJK! verkrijgt men automatisch het recht om het leerlingboekje voor de leerlingen van de eigen school te kopiëren. De scholen die KIJK! hebben aangeschaft staan daartoe bij Bazalt geregistreerd.

In dit boekje zijn enkele fragmenten uit de ontwikkelingslijnen van KIJK! 1-2 opgenomen. Deze ontwikkelingslijnen zijn deels een bewerking van het "ontwikkelingsvolgmodel voor jonge kinderen" dat is ontwikkeld bij de Hogeschool van Utrecht, Seminarium voor Orthopedagogiek (auteur drs. D. Memelink).

Voor het bestellen van meer exemplaren of informatie over workshops, trainingen en implementatie-ondersteuning aansluitend bij deze uitgave, kunt u terecht op www.bazalt.nl. U kunt ook contact opnemen per telefoon of e-mail.

Bazalt
Edisonweg 2
4382 NW Vlissingen
Telefoon (0118) 480800
Fax (0118) 480900
www.bazalt.nl

Naam kind: _____

Adres: _____

Geboortedatum: _____

Naam school: _____

Adres: _____

De moedertaal van het kind is:

☐ Nederlands

☐ Andere taal, namelijk: _____

Ingevuld door: _____ datum: _____

_____ datum: _____

_____ datum: _____

_____ datum: _____

_____ datum: _____

_____ datum: _____

Observatielijst taak-werkgedrag

	+2	+1	0	-1	-2	
1. acceptatie en verantwoordelijkheidsgevoel aanvaardt de opdracht en voelt zich verantwoordelijk voor de uitvoering ervan; maakt de opdracht af	0	0	0	0	0	1. acceptatie en verantwoordelijkheidsgevoel is niet gericht op het doel van de taak en geeft er een eigen invulling aan; voelt zich niet verantwoordelijk voor de uitvoering van de taak; maakt de opdracht niet (altijd) af.
2. afleidbaarheid laat zich tijdens het werken niet afleiden door onbelangrijke prikkels uit de omgeving of uit zichzelf	0	0	0	0	0	2. afleidbaarheid laat zich tijdens het werken heel gemakkelijk afleiden door onbelangrijke prikkels die het hoort of ziet
3. aandachtsspanning houdt de aandacht voor langere tijd bij het werk totdat dit klaar is; als het tussentijds wordt afgeleid richt het de aandacht uit eigen beweging weer snel op de taak waar het mee bezig is	0	0	0	0	0	3. aandachtsspanning kan de aandacht niet voor langere tijd bij de taak houden; prikkels uit de omgeving trekken snel de aandacht; heeft dan moeite om uit zichzelf de draad weer op te pakken
4. opnametijd neemt de tijd om de volledige instructie goed in zich op te nemen; weet wat het moet doen	0	0	0	0	0	4. opnametijd gunt zich niet voldoende tijd om de instructie volledig in zich op te nemen; reageert te snel en weet (vaak) niet wat het precies moet doen
5. werktempo voert de opdracht in vlot tempo uit; het werktempo is in overeenstemming met de aard en moeilijkheidsgraad van de taak	0	0	0	0	0	5. werktempo voert opdrachten in laag tempo uit; het werktempo is niet in overeenstemming met de aard en moeilijkheidsgraad van de taak
6. precisie werkt nauwkeurig; controleert eigen werk tussentijds en/of achteraf	0	0	0	0	0	6. precisie werkt slordig; controleert tussentijds of achteraf eigen werk niet
7. zelfstandigheid werkt zelfstandig; bedenkt zelf oplossingen voor problemen die het tijdens de uitvoering van de taak tegenkomt; is niet afhankelijk van de bevestiging of bemoediging van de leraar; zet door	0	0	0	0	0	7. zelfstandigheid is niet in staat om een taak zelfstandig uit te voeren; bij problemen roept het direct de hulp in van de leraar; heeft veel behoefte aan bevestiging en bemoediging van de leraar; geeft snel op
8. aanpakgedrag werkt systematisch, volgens plan	0	0	0	0	0	8. aanpakgedrag werkt onsystematisch, niet volgens plan

9. rustig en ontspannen werkt rustig aan een taak; de aandacht is duidelijk geconcentreerd op waar het mee bezig is	0	0	0	0	0	9. rustig en ontspannen is onrustig/beweeglijk; heeft moeite om de aandacht op het werk geconcentreerd te houden
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
10. positieve taakbeleving is trots op de resultaten die het heeft bereikt	0	0	0	0	0	10. positieve taakbeleving is niet trots op de resultaten die het heeft bereikt
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
11. soepelheid van de aandacht overziet het geheel en kan de aandacht soepel verdelen over zowel het geheel als de delen van de taak; is in staat om tussentijds over te schakelen op een andere aanpak als de ingeslagen weg niet voldoet	0	0	0	0	0	11. soepelheid van de aandacht richt zich op een detail of een bepaald aspect van de taak en overziet het geheel niet; houdt hardnekkig vast aan één bepaalde strategie, ook als deze niet effectief is
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
12. verzorging van het werk besteedt aandacht aan de verzorging van het werk; afhebben van de taak is niet het enige dat telt	0	0	0	0	0	12. verzorging van het werk heeft weinig aandacht voor de verzorging van het werk; afhebben van de taak staat voorop
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0	

Conclusies taak-werkgedrag

Registratiemoment 1	
Registratiemoment 2	
Registratiemoment 3	
Registratiemoment 4	
Registratiemoment 5	
Registratiemoment 6	

Aanvullende gegevens over het kind

Basiskenmerken

<i>Datum</i>	<i>Vrij zijn van emotionele belemmeringen</i>	<i>Nieuwsgierig zijn</i>	<i>Zelfvertrouwen hebben</i>

Betrokkenheid

<i>Datum</i>	<i>Niveau van betrokkenheid</i>	<i>Signalen</i>

Checklist Risicofactoren

Kenmerk	Observatie-momenten	Signalen
1. Impulsiviteit	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	werkt vaak niet of niet voldoende volgens een inwendig plan handelt op basis van gissen en missen; begint direct vertoont veel ongerichte activiteit gedrag is onvoorspelbaar is snel afgeleid; zit overal aan; wordt in beslag genomen door elke toevallige indruk, door elke opkomende gedachte, ook al heeft die niets te maken met waar het kind mee bezig is luistert niet naar wat de leraar zegt
2. Passiviteit	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	toont weinig initiatief en dus minder exploratie. Het gevolg hiervan kan zijn dat het kind zich minder goed oriënteert op de taak met als gevolg een grotere kans op fouten als sprake is van initiatief, is deze minder of weinig relevant het fantasie- en rollenspel ligt op een primitief niveau toont weinig zelfcontrole op fouten. Door gebrekkige oriëntatie ontbreekt de basis voor reflectie heeft weinig belangstelling voor nieuwe dingen; is niet weetgierig is te weinig vragend en explorerend houdt vast aan geijkte aanpakken en keuzes, ook als deze omslachtig en inefficiënt zijn; vermijdt moeilijkheden wil voortijdig stoppen met een taak (doelgerichtheid ontbreekt nu eenmaal) vertelt weinig spontaan; praat in korte zinnen, veel "hier-en-nu-taal" is terughoudend tot soms angstig in contacten
3. Slechte selectieve aandacht	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	luistert slecht naar instructie of tijdens kringgesprek concentreert zich moeilijk op een onderdeel heeft niet in de gaten dat bij rijtjes sommen plus en min door elkaar staan heeft moeite met het toepassen en vasthouden van regels bij taken reageert niet ter zake doende dwaalt gemakkelijk af
4. Gebrekkige analyse en structurering	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	heeft moeite met het doorzien van ruimtelijke relaties in het platte vlak heeft moeite met oriëntatie op de bladspiegel heeft moeite met het vinden van een zelfde (letter)vorm of het nastempelen van een woord of overschrijven uit boek of van bord heeft moeite met het pakken van de essentie uit een verhaaltje heeft moeite met rijmen en het herkennen van een klank in een woord heeft moeite met zelfstandig plannen
5. Geringe wendbaarheid	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	heeft moeite met het oppikken van de essentie van een handeling, opdracht, situatie moet telkens opnieuw hetzelfde leren past het geleerde niet toe in andere situaties ziet wel wat er gebeurt maar verbindt er voor zichzelf geen consequenties aan laat op school niet zien wat het thuis wel kan
6. Grote vermoeidheid	0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	gebrek aan energie; maakt een futloze indruk in fysiek en/of mentaal opzicht snel vermoeid, vooral bij activiteiten waarbij geen materiaal aanwezig is dat de aandacht als het ware gevangen houdt

Conclusies

Registratiemoment 1	
Registratiemoment 2	
Registratiemoment 3	
Registratiemoment 4	
Registratiemoment 5	
Registratiemoment 6	

1. Sociale en emotionele ontwikkeling

1.1. Ontwikkelingslijn zelfbeeld tot 8;6 jaar

Datum	
-------	--

1.2. Ontwikkelingslijn relatie met volwassenen tot 8;6 jaar

Datum	
-------	--

1. Sociale en emotionele ontwikkeling

Leeftijd

1.1. Ontwikkelingslijn zelfbeeld tot 8;6 jaar

5;6	6	6;6	7	7;6	8	8;6
weet wat het wel en niet goed kan; kan aangeven of iets wel of niet met opzet is gedaan; kan gevoelens van trots, schuld, schaamte bij zichzelf onderscheiden; beseft dat mensen kunnen verschillen in wat ze denken, willen en doen	benoemt het verschil tussen bedoelingen van zichzelf en van anderen; maakt onderscheid tussen bedoeld en onbedoeld gedrag; geeft het verband aan tussen de eigen inzet en het resultaat; heeft controle over eigen gedrag	kan goed onderscheid maken tussen opzettelijk en niet-opzettelijk gedrag; begrijpt oorzaak van eigen frustratie en boosheid; benoemt/herkent eigen sterke kanten, interesses en kan dit naar andere kinderen overbrengen; benoemt kenmerken van het eigen uiterlijk met oog voor details	herkent gevoelens bij zichzelf en uit deze op een adequate manier, met name de gevoelens: boosheid, schuld, schaamte, jaloezie, frustratie, verdriet en blijdschap; kan omgaan met frustraties door deze te vertalen in: "ik kan/ken dat NU nog niet" of door: "Juf, help me even"	toont (steeds) meer geldingsdrang; onderscheidt zich van omgeving en komt daardoor in conflicten; eigen belang maakt langzamerhand plaats voor het besef dat je goed moet zijn voor anderen, als die jou ook goed behandelen (gelijkheid)	beginnend besef van rechtvaardigheid: kinderen hebben ook rechten	

1.2. Ontwikkelingslijn relatie met volwassene tot 8;6 jaar

5;6	6	6;6	7	7;6	8	8;6
toont wederkerige relaties met verschillende volwassenen; afhankelijkheid hiervan is nog relatief groot	is meer zelfstandig in de relatie met volwassene; neemt afstand; goede omgangsvormen	vraagt hulp aan leraar/volwassene; accepteert hulp	gelooft niet meer dat ouders en leraar alles weten; gelooft niet meer dat volwassenen alles voor het zeggen hebben; accepteert eerlijkheid en rechtvaardigheid, afgestemd op persoonlijke verschillen; toont hulpvaardig gedrag	gedraagt zich steeds onafhankelijker van de leraar/volwassene; durft kritiek uit te oefenen op de volwassene als het daarvoor de ruimte krijgt; contact met volwassenen heeft vooral tot doel om eerlijke afspraken te maken; eigen gedrag is pas fout als er zichtbare schadelijke gevolgen zijn		

1. Sociale en emotionele ontwikkeling

1.3.Ontwikkellingslijn relatie met andere kinderen tot 8;6 jaar

Datum

1. Sociale en emotionele ontwikkeling

Leeftijd

1.3. Ontwikkelingslijn relatie met andere kinderen tot 8;6 jaar

5;6	6	6;6	7	7;6	8	8;6
toont wederkerige relaties met verschillende andere kinderen; heeft langdurige contacten; vriendschap is nog vaak een kwestie van één-richting verkeer	houdt rekening met anderen; toont zelfstandigheid in deze relaties; heeft vaste vriendschappen; maakt onderscheid tussen bedoeld en onbedoeld gedrag	maakt vriendjes op basis van gelijke voorkeuren voor activiteiten; kan vertellen wat een ander ziet denkt of voelt, ook als die zich niet letterlijk in dezelfde positie bevindt; kan materiaal met anderen delen; beseft dat anderen naar hem kijken en hem beoordelen, waardoor bijvoorbeeld gevoelens van schuld en schaamte ontstaan; vraagt hulp aan ander; komt door middel van woorden voor zichzelf op	vriendschap is samenwerking zolang het goed gaat; kan zich inleven in de gevoelens van de ander op grond van de situatie; werkt samen met andere kinderen; neemt daartoe zelf initiatief of sluit aan bij initiatief van ander; kan eigen schappen van andere kinderen beschrijven in absolute termen; toont hulpvaardig gedrag	probeert zich zo aan de ander aan te passen dat gelijke voorkeuren ontstaan; beginnend gevoel van rechtvaardigheid; regels bij spelletjes worden star toegepast; wisselt ideeën uit tijdens spel/samenwerking	maakt afspraken over samenwerking; komt op voor vriendjes of vriendinnetjes; vriendschappen worden vooral gesloten met kinderen die dezelfde dingen leuk vinden; kan zich voorstellen wat een ander voelt of denkt, ook al is dat wat anders dan het zelf denkt of voelt; kan invalshoeken van anderen met elkaar vergelijken; iets is pas eerlijk als alles volkomen gelijk gaat; wil net zo behandeld worden als andere kinderen ("Robbie heeft meer dan ik!"); is in staat tot 'liegen en bedriegen'	

2. Tekenontwikkeling

Ontwikkelingslijn tekenen tot 6 jaar

Datum	
-------	--

Ontwikkelingslijn tekenen tot 9 jaar

Datum	
-------	--

2. Tekenontwikkeling

Leeftijd

Ontwikkelingslijn tekenen tot 6 jaar

volledige menstekening: gedetailleerde figuratieve afbeeldingen (mensen krijgen kleren aan, huis met deur, ramen en schoorsteen);
gebruik van röntgenperspectief;
verhoudingen zijn nog emotioneel bepaald

Leeftijd

Ontwikkelingslijn tekenen tot 9 jaar

bloeiperiode van de expressiviteit: gedetailleerde uitbeelding van mensen, dieren, huizen, bomen, vliegtuigen; er worden scènes getekend; hoofdzakelijk nog vlakke vormen; tekent gehelen; maakt nog wel gebruik van röntgenperspectief; verticaal schemabeeld	figuren hebben volume; bewuste compositie; grote mate van overeenstemming met de werkelijkheid; rechtopstaande figuren; combinatie van boven- en zijaanzicht of voor- en zijaanzicht; meerdere grondlijnen	plastische weergaven van voorwerpen; oversnijdingen; beweging; combinatie van boven- en zijaanzicht; pogingen tot juiste weergave van perspectief
--	--	---

3. Logisch denken

Ontwikkelingslijn logisch denken tot 6 jaar

Datum	
-------	--

Ontwikkelingslijn logisch denken tot 8 jaar

Datum

3. Logisch denken

Leeftijd

Ontwikkelingslijn logisch denken tot 6 jaar

vergelijkt concrete hoeveelheden m.b.v. evenveel, meer, minder op basis van 1-1 relaties t/m 8 H2	vergelijkt concrete hoeveelheden tot 12 op basis van 1-1 relaties H2; kan voorwerpen volgens 2 criteria ordenen K2; brengt d.m.v. passen en meten rangorde aan in voorwerpen met kleinere verschillen S2
---	---

Leeftijd

Ontwikkelingslijn logisch denken tot 8 jaar

conservatie van aantal en van lengte; kan ook grotere hoeveelheden vergelijken, terwijl de ingenomen ruimte hierbij geen rol meer speelt H3	conservatie van oppervlakte, hoeveelheid H3
kan groepen maken waarbij het 2 criteria tegelijk in de gaten houdt; kan subklassen samenvoegen tot totale klasse K3	kan subklassen samenvoegen tot totale klasse; weet wanneer een subklasse van een klasse wordt afgetrokken de andere subklasse overblijft K3
kan voorwerpen op basis van transitief redeneren rangordenen, zonder zoeken S3	kan transitiviteitsvraagstukjes oplossen S3

4. Schrijven

Ontwikkelingslijn kleine motoriek groep 1 en 2

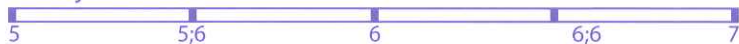
Datum	
-------	--

Leerlijn schrijven groep 3 en 4

Datum	
-------	--

4. Schrijven

Leeftijd

Ontwikkelingslijn kleine motoriek groep 1 en 2

soepele bewegingen met de vingers (kleine kralen rijgen, vierkant knippen, knopen open/dicht doen)	fijn motorische coördinatie (eenvoudige schrijfpatronen); kan veters strikken; sprake van een voorkeurshand bij verschillende handelingen (gooien, tekenen, haar kammen)	een goede motorische coördinatie (moeilijke schrijfpatronen, letters en woorden schrijven, cirkel uit de losse hand uitknippen)
--	--	---

DL

Leerlijn schrijven groep 3 en 4

een voldoende zit-schrijfhouding; schrijfpatronen en letters + cijfers volgens Vorm, Regelmaat en Ritme; kan soms twee letters met elkaar verbinden	beheerst moeilijker schrijfpatronen volgens Vorm, Regelmaat en Ritme; kan meer dan 2 letters met elkaar verbinden	goede vorming van hoofdletters en de verbinding met overige letters; schrijft verbonden in zinnen	schrijft geautomatiseerd met kleine regelafstand: echt <i>schrijven</i> ; zowel in schrijfschrift als in andere schriftelijke taalgebruikssituaties
---	---	---	---

5. Technisch lezen

Ontwikkelingslijn beginnende geletterdheid groep 1 en 2

<i>Datum</i>	
--------------	--

5.1 Leerlijn deelvaardigheden groep 3 en 4

<i>Datum</i>	
--------------	--

5. Technisch lezen

Leeftijd

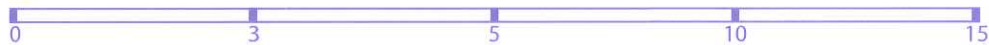

Ontwikkelingslijn beginnende geletterdheid groep 1 en 2

L3 Woorden namaken zonder letterkennis. belangstelling voor letters neemt toe; zelf bedachte woordjes worden door de leraar voor gemaakt en door het kind nagmaakt; interesse voor klank-overeenkomsten en klankverschillen; kan woorden in klank-groepen verdelen; herkenning van letters uit eigen naam in andere woorden; alfabetisch principe en taalbewustzijn	L4 Zelf woorden maken en lezen. kan nu zelf woorden maken; groeiende kennis van klank-letterkoppelingen; zelf woorden lezen; alfabetisch principe en taalbewustzijn
---	---

DL

5.1. Leerlijn deelvaardigheden groep 3 en 4

L4 Zelf woorden maken en lezen. van links naar rechts kunnen werken; visuele discriminatie tussen letters; klankpositie en letterpositie kunnen bepalen in een woord auditieve synthese; woorden zijn opgebouwd uit klanken; alfabetisch principe (6.1 en 6.2)	L4 Zelf woorden maken en lezen. letter-klankkoppeling van korte en lange klinkers en medeklinkers; visuele analyse van een woord in letters; klanksynthese van mkm-woorden; primaire lettergroep herkennen in mkm woorden; kan zelfstandig prentenboeken, eigen en andermans teksten lezen; functioneel 'lezen' en 'schrijven' (7.2); technisch lezen en schrijven, start (8.1 en 8.2)	L5 Steeds moeilijker woorden lezen. letter-klankkoppelingen van korte en lange klinkers en medeklinkers en tweetekensklanken; herkennen van bijzondere lettergroepen; auditieve synthese van mmkmm woorden; technisch lezen en schrijven, vervolg (9.1 en 9.2)
--	--	--

5. Technisch lezen

5.2 Leerlijn woordvaardigheid groep 3 en 4

<i>Datum</i>	
--------------	--

5.2. Technisch lezen

DL

5.2. Leerlijn woordvaardigheid groep 3 en 4

letterkennis	AVI 1 (DL 7)	AVI 3 (DL 12)	AVI 5 (DL 17)	AVI 6 (DL 22)
actief/ passief;	bijzondere	verkleiningsuit-	betekenisvolle	woordgroepen
medeklinkers;	lettergroepen;	gangen;	woordgroepen	lezen over de
klinkers;	eer-oor-eur;	tweelettergre-	binnen de regel;	regel heen;
tweetekenklan-	aai-ooi-oei;	pige woorden	woorden met	woorden op -tie
ken;	eind b/d;	(kasten);	-ige en -lijke;	(vakantie);
mkm woorden	lange eindklin-	tweelettergre-	meerlettergrepi-	vierlettergre-
met deze let-	ker zo;	pige woorden	ge woorden met	pige woorden
terkennis globaal	nu mkm woor-	(moeder, roeien);	i-ie (radio);	(tentoonstelling,
of lettergroep	den met deze	tweelettergre-	letter als 'c' als 's'	operatie,
spellend lezen;	moeilijkheid	pige woorden	(medicijn, cein-	regenbuien);
zelfstandig lezen	kunnen lezen	(ballen, vinger,	tuur)	vierlettergrepige
van eigen en an-		banken);	(GG 2)	woorden met
dermans teksten	AVI 2 (DL 9)	mkmmm(m)		-ige of -lijke
(7.2, 8.1, 8.2)	bijzondere letter-	(herfst);		(kinderachtige)
	groepen ng/nk;	lange midden-		
	eeuw-ieuw-uw	klinker (roven);		
	sch- en -cht	voorvoegsels		AVI 7 (DL 27)
	m(mm)-k-m(mm)	be- en ge-;		Lezen met dyna-
	lezen;	woorden met i-ie		misch accent;
	kinderen herken-	(rivier)		woorden met
	nen woorden			ch als sj (chef);
	steeds meer	AVI 4 (DL 15)		woorden op
	automatisch (9.1,	drielettergre-		-ge (logisch);
	9.2, 9.3, 9.4)	pige woorden		woorden met y
		(voetbalschoen,		(hobby);
		stofzuiger, scha-		lastige woorden
		kelaar, spette-		met -ige en -lijke
		ren);		(onmogelijke);
		woorden op		lastige vierletter-
		uitgang -ig;		grepige woorden
		-lijk; -erd; -end;		(opereren of
		woorden met		artikelen)
		onbeklemtoon-		(GG 2)
		de klinker (ba-		
		naan, komeet);		
		woorden met		
		weglatingsteken		
		('s avonds)		
		(GG 2)		

6. Spelling

Ontwikkelingslijn beginnende geletterdheid groep 1 en 2

Datum	
-------	--

6.1 Leerlijn deelvaardigheden groep 3 en 4

Datum	
-------	--

6. Spelling

Leeftijd

Ontwikkelingslijn beginnende geletterdheid groep 1 en 2

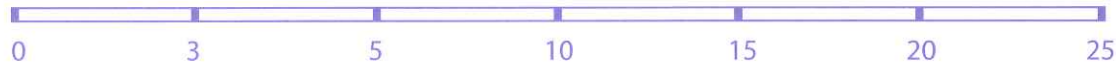

L3 Woorden
namaken zonder
letterkennis.
meer belangstel-
ling voor letters;
zelf bedachte
woordjes worden
door de leraar
voor gemaakt
en door het
kind nagmaakt;
interesse voor
klankovereen-
komsten en
klank-verschillen;
kan woorden in
klank-groepen
verdelen; herken-
ning van letters
uit eigen naam in
andere woorden;
alfabetisch prin-
cipe en taalbe-
wustzijn

L4 Zelf woorden
maken en lezen.
kan nu zelf
woorden maken;
groeierende kennis
van klank- let-
terkoppelingen;
zelf woorden
lezen; alfabetisch
principe en taal-
bewustzijn

DL

6.1. Leerlijn deelvaardigheden groep 3 en 4

visuele analyse van lettertekens; visuele discri- minatie van lettertekens; auditiële dis- crimiatie van klanken; auditiële volgor- de waarneming; richtingbewust zijn; woorden zijn opgebouwd uit klanken (6.1, 6.2) schrijven van lijstjes, verhaa- ljes (7.1)	auditiële ana- lyse van klanken complexiteit mkm; klank-letter- koppelingen korte klinkers, lange klinkers, medeklinkers, tweetekensklank (inclusief ou/ij); auditiële discri- minatie van alle klanken; kunnen schrijven van klankzuivere woorden (8.1, 8.2, 8.3)	auditiële ana- lyse van klanken/ klank-groepen (m)mmkmm(m); klank(groep)- letter(groep)- koppelingen korte klinkers, lange klinkers, medeklinkers, tweetekensklank (inclusief ou/au; ij/ei); kinderen schrij- ven klankzuivere woorden, type mmkmm (9.1 en GG 3.1, 3.2); kinderen gebrui- ken geschreven taal als commu- nicatiemiddel (10.3)	auditiële analyse van klank(groepen) (m)mmkmm(m) en van twee- lettergrepen woorden; klankgroep-let- tergroep-koppe- lingen: - drietekenklan- ken (eer/oor/eur, aai/ooi/oei) - viertekenklan- ken (eeuw/ieuw) - bijzondere combinaties (-ng/-nk, uw, sch(r); kinderen gebrui- ken geschreven taal als commu- nicatiemiddel (10.3)
---	---	--	---

6. Spelling

6.2 Leerlijn woordvaardigheid groep 3 en 4

<i>Datum</i>	
--------------	--

6. Spelling

DL

6.2. Leerlijn woordvaardigheid groep 3 en 4

	ISO 1	ISO 2 (DL 13)	ISO 4
schrijven van verhaaltjes (7.1); ISO basistoets klankzuivere één-lettergre-pige woorden minimaal mkm met: korte klinkers, medeklinkers, tweeteekenklan-ken (inclusief ou/ij) (8.3)	klankzuivere één-lettergre-pige woorden minimaal (m)mkm(m) met: korte klinkers, lange klinkers, medeklinkers; tweeteekenklan-ken (inclusief ou/au; ij/ei) (8.2, 8.3, 9.1, GG 3.1); éénlettergrepige woorden met drietekenklan-ken: eer/oor/eur; aai/ooi/oei; niet-klankzuive-re woorden met tekenafspraken (9.2, GG 3.2)	éénlettergrepige woorden type mmkmm (spoor, krant); éénlettergrepige woorden met ng en nk (ring, bank); niet klankzuivere éénlettergrepige woorden als wolf, melk, berg; éénlettergrepige woorden met tekenafpraak als steil, klauw, pech, nacht; éénlettergrepige woorden met sch- (school) (9.2, 9.3, GG 3.2, 3.3);	klankzuivere woorden type mm(m)kmm (sprong, schrift, herfst); woorden met voorvoegsels ver- en ge- (ver-haal, geval); tweelettergre-pige woorden op -en (haaien, bijen); tweelettergre-pige woorden met -ng en -nk (vinger, banken); samengestelde woorden als zak-kam, jaszak (GG. 3.5, 3.6)

ISO 3 (DL 15)
 éénlettergrepige woorden met klankgroepen eeuw-ieuw-uw; met eind b/d verlengingsre-gel; woorden met -cht (gracht); samengestelde woorden (fiets-pomp, zakmes); tweelettergre-pige woorden (balkon, kasten, moeder) verkleinwoorden -je (bordje) (GG. 3.3, 3.4)

7. Rekenen

Ontwikkelingslijn inzicht in cijfers en getallen groep 1 en 2

Datum	
-------	--

7.1 Leerlijn oriëntatie in de getallen groep 3 en 4

Datum	
-------	--

7. Rekenen

Leeftijd

Ontwikkelingslijn in cijfers en getallen groep 1 en 2

kan actief hoeveelheden t/m 5 samenstellen en benoemen;	herkent de hoeveelheden op een dobbelsteen; schrijft de cijfers
kan met behulp hiervan erbij- en eraf-vragen t/m 5 in betekenisvolle situaties oplossen	t/m 10; telt terug vanaf 10; kan aantallen t/m 10 op verschillende manieren representeren; kan met behulp hiervan erbij- en eraf-vragen in betekenisvolle situaties beantwoorden

DL

7.1. Leerlijn oriëntatie in de getallen voor groep 3 en 4

1. cijfers tot en met 10 kunnen lezen en schrijven;	1. getallen tot en met 20 kunnen lezen en schrijven;	1. getallen tot en met 100 kunnen lezen en schrijven;	1. getallen tot en met 200 kunnen lezen en schrijven;
2. hoeveelheden tot en met 5 ineens overzien;	2. hoeveelheden tot en met 10 kunnen structureren;	2. samenstellen van hoeveelheden tot en met 100 met tientallen en eenheden;	2. kennen van de telrij tot en met 200.
3. hoeveelheden tot en met 10 samenstellen;	3. samenstellen van hoeveelheden tot en met 20 met tientallen en eenheden;	3. kennen van de telrij tot en met 100	3. getallen tot en met 100 kunnen splitsen in 10-tallen en eenheden ($67=60+7$)
4. kennen van de telrij tot en met 10 vanaf willekeurig beginpunt;	4. hoeveelheden tot en met 20 kunnen splitsen, aanvullen, samenvoegen en verdelen;		
5. hoeveelheden tot en met 10 kunnen splitsen in notatievorm bijvoorbeeld T-splitsing (nog niet geautomatiseerd)	5. kennen van de telrij tot en met 20		

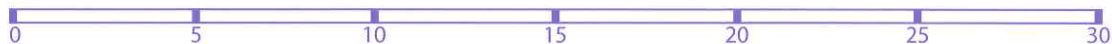
7. Rekenen

7.2 Leerlijn koppeling context en formule-rekenen groep 3 en 4

Datum	
-------	--

7. Rekenen

DL

7.2. Leerlijn koppeling context en formule-rekenen groep 3 en 4

6. begrippen erbij, eraf en is gelijk kunnen koppelen aan concrete situaties (uitspelen, tekenen, vertellen);	6. rekenverhaaltjes kunnen omzetten in formules en bij een formule een rekenverhaaltje kunnen vertellen, uitspelen, tekenen;	4. optel- en aftreksommen tot en met 20 kunnen herkennen in contexten (verhaal, plaatje, tekening spel);	4. herkennen van vermenigvuldigsommen uit de tafels in een context (verhaal, plaatje, tekening enzovoorts) en deze kunnen uitrekenen;
7. kan getallen tot en met 10 in verband met werkelijkheid brengen	7. getallen tot en met 20 in verband kunnen brengen met de werkelijkheid	5. bij gegeven somnotatie tot en met 20 passende contexten kunnen vertellen, uitspelen, tekenen;	5. bij sommen tot en met 100 een passende context (verhaal, plaatje, tekening spel) kunnen bedenken;
		6. begrijpen dat vermenigvuldigen een vorm van herhaald optellen is;	6. uit gegeven context (verhaal, plaatje, tekening enzovoort) de somnotatie kunnen halen tot en met 100
		7. begrip kunnen koppelen aan concrete situatie (door vertellen, uitspelen, tekenen);	
		8. weten dat een plussom altijd meer oplevert dan wat je eerst had;	
		9. weten dat een minsom altijd minder oplevert dan wat je eerst had;	
		10. getallen tot en met 100 in verband kunnen brengen met de werkelijkheid	

7. Rekenen

7.3 Leerlijn bewerkingen groep 3 en 4

[illegible]

7.4 Leerlijn automatiseren groep 3 en 4

Datum	
-------	--

7. Rekenen

DL

7.3. Leerlijn bewerkingen groep 3 en 4

8. optellen en aftrekken tot en met 10 zonodig met materiaal of model	8a. optellen en aftrekken tot en met 10 in rijtjes;	11. optellen en aftrekken tot en met 20 ook met overschrijding van 10-tal (12+5; 8+7; 17-4; 18-12; 15-8);	7. optellen en aftrekken tot en met 20 uit het hoofd uitrekenen (niet tellend);
	8b. optellen en aftrekken tot en met 20 zo nodig met materiaal of schema (zonder overschrijding)	12. vermenigvuldigsommen binnen de tafels 2-5-10 kunnen uitrekenen;	8. optellen en aftrekken tot en met 100 alle typen (30+20; 100-40; 60+4; 33+5; 50-7; 35-3; 56-15; 43-8; 44+32; 46+37; 43-28);
		13. optellen en aftrekken tot en met 100 zonder overschrijding (30+20; 100-40; 60+4; 33+5; 35-3);	9. vermenigvuldigsommen uit de tafels tot en met 10 kunnen uitrekenen
		14. getallen tot en met 100 kunnen splitsen in tientallen en eenheden (67=60+7; 67=50+17)	

DL

7.4. Leerlijn automatiseren groep 3 en 4

9. splitsingen tot en met 5	9a. splitsingen tot en met 10; 9b. optellen en aftrekken tot en met 10	15. optellen en aftrekken tot en met 10;	10. vermenigvuldigingen uit de tafels 1 tot en met 6 en 10;
		16. splitsingen tot en met 10;	11. splitsingen tot en met 10;
		17. eerste aanzet automatiseren tafels van 1 tot en met 5 en 10;	12. splitsingen tot en met 100 in tientallen (70=50+20);
		18. splitsingen in tientallen en eenheden tot en met 100 (37=30+7);	13. splitsingen tot en met 100 in tientallen en eenheden (56=50+6 en 56=40+16)
		19. splitsingen in tientallen tot en met 100 (70=30+40)	

8. Ruimtelijke oriëntatie

Ontwikkelingslijn inzicht in ruimtelijke oriëntatie groep 1 en 2

<i>Datum</i>	
--------------	--

Leerlijn ruimtelijke oriëntatie groep 3 en 4

<i>Datum</i>	
--------------	--

8. Ruimtelijke oriëntatie

Leeftijd

Ontwikkelingslijn ruimtelijke oriëntatie groep 1 en 2

beheerst ruimtelijke begrippen in platte vlak gecombineerd ("de jongen die voor en naast het huis speelt"); kan vanaf afbeeldingen ook nabouwen wat niet zichtbaar is; kan links en rechts van het eigen lichaam aanwijzen

past begrippen links en rechts toe op voorwerpen waarbij de lichaamsas niet meer als referentiepunt fungeert, bijvoorbeeld links en rechts bij andere personen aanwijzen

DL

Leerlijn ruimtelijke oriëntatie groep 3 en 4

<i>ruimtelijke relaties:</i>	<i>ruimtelijke relaties:</i>	<i>ruimtelijke relaties:</i>	<i>ruimtelijke relaties:</i>
plaatsaanduidingen in het platte vlak (voorste, achterste, links); routes lopen/beschrijven ("Wat is de kortste weg?")	maakt bouwsels met blokken naar aanleiding van plattegrond (nog geen hoogtegetallen); maakt plattegrond bij bouwsels (nog geen hoogtegetallen); oriënteert zich op plattegrond in halfperspectief; tekent roosterfiguren na (3 bij 3)	bouwt 3-dimensionaal voorbeeld na en kan hoogtegetallen bepalen; maakt plattegrond bij ingewikkelder bouwsel (nog geen hoogtegetallen); maakt bouwsel naar aanleiding van plattegrond met hoogtegetallen; tekent ingewikkelder roosterfiguren na	van plattegrond naar bouwsel en van bouwsel naar plattegrond met hoogtegetallen; kan figuren spiegelen; werkt met coördinaten in platte vlak; kan wegwijzers plaatsen in tekening
"Noteer de route van... naar..."; bouwt 3-dimensionale voorbeelden na, ook wat niet direct zichtbaar is; tekent roosterfiguren na (3 bij 3)	maakt bouwsels met blokken naar aanleiding van plattegrond (nog geen hoogtegetallen); maakt plattegrond bij bouwsels (nog geen hoogtegetallen); oriënteert zich op plattegrond in halfperspectief; tekent roosterfiguren na (4 bij 4); verplaatst zich in standpunt van de fotograaf	bouwt 3-dimensionaal voorbeeld na en kan hoogtegetallen bepalen; maakt plattegrond bij ingewikkelder bouwsel (nog geen hoogtegetallen); maakt bouwsel naar aanleiding van plattegrond met hoogtegetallen; tekent ingewikkelder roosterfiguren na	van plattegrond naar bouwsel en van bouwsel naar plattegrond met hoogtegetallen; kan figuren spiegelen; werkt met coördinaten in platte vlak; kan wegwijzers plaatsen in tekening

9. Tijdsoriëntatie

Ontwikkelingslijn tijdsoriëntatie groep 1 en 2

<i>Datum</i>	
--------------	--

Leerlijn tijdsoriëntatie groep 3 en 4

<i>Datum</i>	
--------------	--

9. Tijdsoriëntatie

Leeftijd

Ontwikkelingslijn tijdsoriëntatie groep 1 en 2

kan eigen ervaringen naar tijd indelen	heeft inzicht in hoe een dag en week qua tijd zijn ingedeeld;
d.m.v. woorden als: straks, later, morgen, gisteren; begint	gebruikt/begrijpt termen als gisteren, eergisteren;
belangstelling voor klokken en kalenders;	zegt: "het is herfst want de bladeren vallen";
weet welke dagen van de week er geen school is	kan seizoenen op afbeeldingen herkennen

DL

Leerlijn tijdsoriëntatie groep 3 en 4

gebruikt begrippen als ochtend, middag, avond, nacht; weet dat een week uit dagen bestaat, kan enkele dagen noemen; beseft dat tijd een relatief begrip is; kent de dagen van de week; kan hele uren aflezen aan de stand van de kleine wijzer	kan gebeurtenissen relateren aan tijdstippen; kan de begrippen overmorgen en eergisteren hanteren; kan gebeurtenissen in chronologische volgorde zetten; beseft dat tijd een relatief begrip is; hanteert begrippen lang en kort in relatie tot tijd; kan verstreken tijd in hele uren bepalen; weet manieren om tijd te meten; kan hele uren aflezen op de klok; weet welke dagen tussen donderdag en maandag zitten of welke dag vóór zaterdag komt en na woensdag	weet dat een jaar uit maanden bestaat; kent enkele maanden van een jaar; kent de functie van een kalender; gebruikt begrippen als volgende week, vorige week, volgende maand en vorige maand op de juiste manier; kan tijdsduur bepalen in hele en halve uren; kan hele en halve uren aflezen op een klok	kent de namen van de maanden in de goede volgorde; weet waarvoor een kalender gebruikt wordt en kan er mee werken; kent de seizoenen en hun kenmerken; kan op verschillende manieren tijd meten en tijdsduur bepalen; kan tijdsduur bepalen in hele en halve uren; kan tijdsduur bepalen m.b.v. kalender; weet dat een uur uit 60 minuten bestaat; kan klokkijken met hele, halve uren en kwartieren; kan tijd weergeven met vijf minuten voor en over; weet welke maand op een willekeurige maand volgt of daaraan vooraf gaat; weet welke maand ligt tussen bijvoorbeeld juni en augustus
--	--	---	---

10. Grote motoriek

Ontwikkelingslijn grote motoriek groep 1 en 2

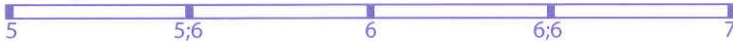
<i>Datum</i>	
--------------	--

Leerlijn grote motoriek groep 3 en 4

<i>Datum</i>	
--------------	--

10. Leerlijn grote motoriek

Leeftijd

Ontwikkelingslijn grote motoriek groep 1 en 2

evenwicht, op één voet staan (± 10 sec.); 5 keer hinkelen op voorkeursbeen; stuitende bal vangen; toenemende coördinatie en verfijning van de bewegingspatronen; kleine bal vangen	gecoördineerde fijne bewegingspatronen: loopt over balk; bal stuiten en vangen; touwtje springen	een soepel bewegingspatroon; werpt met voorkeurshand; lang touwtje springen (minstens 12 seconden)
--	--	--

DL

Leerlijn grote motoriek groep 3 en 4

zwaaien diepspringen steunspringen rollen duikelen balanceren loopspringen werpen, vangen en stuiten klimmen	zwaaien diepspringen steunspringen rollen duikelen balanceren loopspringen werpen, vangen en stuiten sprinten spelinzicht + regels klimmen
--	--

11. Mondelinge taal

Ontwikkelingslijn mondelinge taal groep 1 en 2

Datum	
-------	--

Leerlijn mondelinge taal groep 3 en 4

Datum	
-------	--

11. Mondelinge taal

Leeftijd

Ontwikkelingslijn mondelinge taal groep 1 en 2

Kan een samenhangend verhaal van meerdere zinnen vertellen, chronologie, logische ordening, gevarieerde woordkeus	Morfologie (verbuiging van woorden), woordgebruik en zinsbouw zijn juist
---	--

DL

Leerlijn mondelinge taal groep 3 en 4

Sociale taalvaardigheid:

neemt deel aan gesprekken, durft te spreken; praat met kinderen van eigen leeftijd; kan een eigen verhaal vertellen; dwaalt niet te gemakkelijk af; kan zijn gedachten onder woorden brengen, luistert naar de ander (luisterhouding); luistert naar een verhaal; luistert naar mondelinge instructies/uitleg; luistert naar de inhoud van wat er gezegd of verteld wordt; kan een verslag uitbrengen; begrijpt teksten op eigen leesniveau; begrijpt de uitleg van de leraar; kan eigen gevoelens onder woorden brengen.

Sociale taalvaardigheid:

neemt deel aan gesprekken, durft te spreken; praat met kinderen van eigen leeftijd; kan een eigen verhaal vertellen; dwaalt niet te gemakkelijk af; kan zijn gedachten onder woorden brengen, luistert naar de ander (luisterhouding); luistert naar een verhaal; luistert naar mondelinge instructies/uitleg; luistert naar de inhoud van wat er gezegd of verteld wordt; kan een verslag uitbrengen; begrijpt teksten op eigen leesniveau; begrijpt de uitleg van de leraar; kan eigen gevoelens onder woorden brengen; kan weergeven wat een ander vertelt; begrijpt schriftelijke instructies; gaat in op wat een ander zegt of gezegd heeft.

Taalvorm en taalinhoud:

maakt geen articulatiefouten; actieve en passieve woordenschat zijn in overeenstemming met de leeftijd; goede zinsbouw; gebruikt ook complexe samengestelde zinnen; gebruikt en begrijpt spreekwoorden en uitdrukkingen, bijvoorbeeld, wanneer zeg je: wat een ijdeltuit!, wat een opschepper!, wat een slaapkop!, wat een zeurkous!

Taalvorm en taalinhoud:

juiste vervoeging van alle soorten woorden (met name werkwoorden, trappen van vergelijking en meervoudsvormen); actieve en passieve woordenschat zijn in overeenstemming met de leeftijd; zinsbouw is in overeenstemming met de leeftijd; gebruikt en begrijpt frequent voorkomende spreekwoorden, uitdrukkingen en vaste woordcombinaties.

Ontwikkelingsprofiel van:

Basisgegevens	Jaar/mnd/dag	Jaar/mnd/dag	Jaar/mnd/dag	Jaar/mnd/dag	Jaar/mnd/dag	Jaar/mnd/dag
Ingevuld d.d.:						
Geb. datum:						
Chronologische leeftijd						
Basiskenmerken: (+ ± -)						
Gemiddelde betrokkenheidsscore (1 tot 5)						
Moedertaal	o Nederlands o	o Nederlands o	o Nederlands o	o Nederlands o	o Nederlands o	o Nederlands o
Risicofactoren (aankruisen)	o Impulsiviteit o Passiviteit o Slechte selectieve aandacht o Gebrekkige analyse en structurering o Geringe wendbaarheid o Grote vermoeidheid	o Impulsiviteit o Passiviteit o Slechte selectieve aandacht o Gebrekkige analyse en structurering o Geringe wendbaarheid o Grote vermoeidheid	o Impulsiviteit o Passiviteit o Slechte selectieve aandacht o Gebrekkige analyse en structurering o Geringe wendbaarheid o Grote vermoeidheid	o Impulsiviteit o Passiviteit o Slechte selectieve aandacht o Gebrekkige analyse en structurering o Geringe wendbaarheid o Grote vermoeidheid	o Impulsiviteit o Passiviteit o Slechte selectieve aandacht o Gebrekkige analyse en structurering o Geringe wendbaarheid o Grote vermoeidheid	o Impulsiviteit o Passiviteit o Slechte selectieve aandacht o Gebrekkige analyse en structurering o Geringe wendbaarheid o Grote vermoeidheid

Individueel profiel ontwikkelingslijnen

Chronologische leeftijd

Ontwikkelingsleeftijd

1.1. zelfbeeld

1.2. relatie met volwassenen

1.3. relatie met andere kinderen

2. tekenontwikkeling

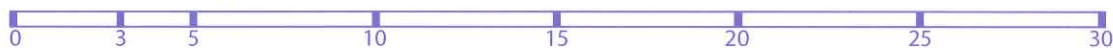

3. ontwikkeling van het logisch denken

Individueel profiel ontwikkelingslijnen

Didactische leeftijd

DLE

4. schrijven

5.1. technisch lezen: deelvaardigheden

5.2. technisch lezen: woordvaardigheid

6.1. spelling: deelvaardigheden

6.2. spelling: woordvaardigheid

7.1. rekenen: oriëntatie in de getallen

7.2. rekenen: koppeling context en formule-rekenen

7.3. rekenen: bewerkingen

7.4. rekenen: automatiseren

8. ruimtelijke oriëntatie

9. tijdsoriëntatie

10. grote motoriek

11. mondelinge taalontwikkeling

Het KIJK!-registratiemodel is een instrument om de vorderingen van kinderen uit groep 3 en 4 van de basisschool te volgen. Het biedt een totaalbeeld van hun ontwikkeling. Er wordt enerzijds gekeken naar basissenmerken, betrokkenheid en aanwezigheid van risicofactoren en anderzijds naar een groot aantal aspecten van de kinderlijke ontwikkeling. Observatie van de ontwikkeling gebeurt met behulp van leer- en ontwikkelingslijnen.

Het KIJK!-registratiemodel is een praktisch hulpmiddel. Professionals die werken met jonge kinderen in de leeftijdperiode tussen zes en negen jaar kunnen zich met behulp van dit instrument een juist en betrouwbaar beeld van hun ontwikkeling vormen. Zij doen dit door de kinderen over een langere periode te observeren. Op basis hiervan kunnen achterstanden en voorsprongen tijdig worden gesignaleerd en kan de juiste ondersteuning worden gekozen.

- KIJK! is efficiënt, praktisch
- KIJK! is een uitstekend hulpmiddel bij het voeren van gesprekken over kinderen met ouders en leerkrachten
- KIJK! wordt reeds door veel scholen met succes en naar tevredenheid gebruikt
- KIJK! heeft alles in zich om een doelgericht en beredeneerd activiteitenaanbod samen te stellen

ISBN 90-74233-45-7

Bazalt

